

2021-05-25
Mikael Helmin/Johanna Olsson

Dnr: 2021/0431-VKF

Kommunstyrelsen
Köpings kommun

Förslag till Avfallstaxa 2022 för VafabMiljö Kommunalförbund

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att godkänna Avfallstaxa 2022 för VafabMiljö Kommunalförbund att gälla från 1 januari 2022 i Köpings kommun.

Ärendebeskrivning

VafabMiljös direktion fattade 2021-04-23 beslut om att skicka förslag om ny avfallstaxa till medlemskommunerna med anledning av att producentansvaret för Returpapper upphör och blir kommunalt avfall den 1 januari 2022.

Bakgrund

Sedan 1994 har det funnits ett producentansvar för Returpapper i Sverige. Totalt är det tre producentorganisationer som idag delar på ansvaret; Pressretur, FTI och TMR. För att utföra sitt ansvar har producenterna avtal med ett stort antal privata företag som på olika sätt är en del av producentansvaret genom att de samlar in, sorterar och behandlar eller återvinner returpapper till nytt papper. I VafabMiljö-regionen finns ett tiotal företag som är en del av nuvarande producentansvar för returpapper.

I juli 2020 presenterade regeringen ett förslag till ändring av ansvarsförhållandet när det gäller Returpapper. VafabMiljö och flera andra remissinstanser svarade att förslaget måste dras tillbaka eftersom förslaget:

- Saknar helhetssyn och genomarbetade konsekvensanalyser
- Bryter mot principen att förorenaren betalar
- Innebär omotiverbara kostnadsökningar för kommunerna
- Innehåller en orealistisk tidplan för övertagande

Istället för att dra tillbaka förslaget beslutade regeringen den 22 december 2020 att upphäva producentansvaret för Returpapper. Det blir istället ett kommunalt ansvar för insamlingen och återvinningen av Returpapper den 1 januari 2022.

VafabMiljös direktion anser i sitt beslut om att förslå en justering av gällande avfallstaxa att det är mycket olyckligt att regeringen, trots de brister som fanns i beslutsunderlaget/förslaget väljer att snabbt införa en ansvarsförändring. Överflyttningen av returpappersansvaret från producenterna till kommunerna är en komplex fråga som är mycket svår att genomföra på ett år och dessutom innebär det nya ansvaret en avgiftshöjning för hushållen istället för att kostnaderna belastar produkten.

Insamlingen av Returpapper är sedan producentansvaret infördes 1994 samordnad med insamlingen av förpackningar. Den infrastruktur som producenterna byggt upp i regionen berör ett flertal aktörer och det finns ett antal befintliga avtal som måste hanteras så att insamlingen fungera den 1 januari 2022.

Kommunalt ansvar för insamling och återvinning av Returpapper innebär att:

- Verksamheten ska finansieras via avfallstaxan och inte via priset på produkten samt utföras enligt de regler som finns i exempelvis Kommunallagen, LOU och som gäller för allt kommunalt avfall.
- Insamlingen kan utformas på olika sätt och variera för olika boendeformer samt mellan kommuner och inom kommunen. Kravet på insamlingsystemen är att de ska vara lättillgängliga.
- Kommunerna ska se till att 90 procent av returpapperet återvinns.

Insamlingsmöjligheterna i medlemskommunerna skiljer sig åt och det är stor variation i servicegrad och kostnader som ska lösas under kort tid. Dessutom kommer Regeringen efter sommaren 2021 att presentera ett förslag till ny förordning om producentansvar för förpackningar. Ett förslag som kan komma att förändra förutsättningarna för nuvarande insamling av både Returpapper och Förpackningar. Målet är att den nya förordningen ska börja gälla 1 januari 2023.

Därför har det varken varit möjligt eller meningsfullt att utreda någon form av utbyggnadsplaner för Returpapper. De utredningarna kommer att påbörjas så fort regeringen ger besked om de nya reglerna för förpackningar så att insamlingen av Returpapper, förpackningar samt matavfall- och restavfall kan samordnas på bästa sätt för att det ska bli klimatsmarta, kostnadseffektiva och kundanpassade lösningar som är långsiktigt hållbara.

Målet i samband med att producentansvaret övergår till kommunalt ansvar är därför att den insamling som fungerade den 31 januari 2021 ska övertas av VafabMiljö och fungera den 1 januari 2022. Övertagandet handlar om både de befintliga publika insamlingsplatser tex Återvinningsstationer (ÅVS) och den befintliga fastighetsnära insamlingen (FNI) som byggts upp inom ramen för producentansvaret för Returpapper. VafabMiljö föreslår ingen förändring av nuvarande service-nivå och omfattning under 2022, eventuell utveckling av insamlingen av Returpapper behöver utredas mer ingående innan förslag till beslut kan tas fram.

För det första innebär det att alla hushåll i regionen kommer att kunna fortsätta lämna returpapper till de publika insamlingsplatserna och därför är förslaget att de finansieras via grundavgiften i renhållningstaxan. Eventuell etablering av nya publika insamlingsplatser kommer att ingå i kommande utredningar som kan starta direkt efter regeringens besked om nya regler för insamling av förpackningar.

Innebär också att den befintliga FNI för returpapper, som VafabMiljö eller annan aktör bedriver den 31 december 2021, ska fungera den 1 januari 2022. För att det ska vara möjligt föreslås att det införs en ny kommunal taxa för en tilläggstjänst, BNI-abonnemanget för Returpapper, där BNI står för bostadsnära insamling. BNI-abonnemanget kommer inledningsvis att införas i de kommuner där det finns en mer utbyggd bostadsnära insamling vilket omfattar Arboga, Enköping, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Sala och Västerås.

För att finansiera det nya ansvaret för insamlingen och återvinningen av Returpapper/kontorspapper enligt målet för övertagandet är förslaget att göra nedanstående förändringar av renhållningstaxan 2022.

Förslag till höjning av Grundavgifterna

Tre-årsbudgeten innehåller en bedömning av kostnaderna för det nya ansvaret för Returpapper. Kostnadsanalysen är till stor del baserad på Avfall Sveriges beräkningsmodeller som finns i Rapport 2020:30; beräkning av kostnader för hantering av Returpapper i svenska kommuner. Sammantaget innebär det nya ansvaret ökade kostnader under 2022 med ca 13 mnkr.

I de kostnaderna som föreslås finansieras via grundavgiften ingår de publika insamlingsplatserna där alla fastighetsägare och hushåll har möjlighet att lämna sitt Returpapper samt kostnader för den; administration, planering, implementering, utveckling, kommunikation och kundservice som berör det nya insamlingsansvaret för Returpapper.

I tre-årsbudgeten är den sammanlagda omsättningen för det kommunala uppdraget, exkl de tillkommande kostnaderna för Returpapper, ca 335 mnkr för 2022. Det innebär att kostnaden för det nya Returpappersansvaret innebär en höjning av den sammanlagda avfallstaxan inkl grundavgift och rörlig hämtningsavgift, med ca 3,9 procent. Förslaget till taxehöjningen innebär en ökad månadskostnad (inkl moms) på ca 5 kr för hushåll i flerbostadshus och ca 11 kr för hushåll i småhus.

Förslaget är att de nya kostnaderna för insamlingen av Returpapper fördelas på 2022 års grundavgifterna enligt nedanstående tabell, vilket innebär en justering med ca 8 procent på grundavgiften för samtliga medlemskommuner.

Kommunfullmäktiges tidigare beslut om en ny avfallstaxa 2020 inkluderade en stegvis höjning av grundavgiften fram till och med 2022, då grundavgifterna skulle vara på samma nivå i samtliga medlemskommuner. I nedanstående tabell redovisas därför även nivåerna på de gemensamma grundavgifterna under 2022 om inte regeringen beslutat att kommunerna ska ansvara för insamlingen av returpapper från och med den 1 januari 2022 samt nivån på grundavgifterna 2021.

Grundavgift kr/år inkl moms	2022 Förslag till beslut om nya avgifter	2022 Gemensam avgift i kommunerna	2021 Olika avgifter i kommunerna
Småhus, per bostad	1 780	1 645	1 534
Småhus sommar, per bostad	1 250	1 158	1 080
Flerbostadshus, per lägenhet	890	826	771
Verksamheter, per anläggning	1 390	1 284	800

Förslag till ny taxa för bostadsnära insamling (BNI) av Returpapper/kontorspapper

Förslaget innebär att avfallstaxan kompletteras med en tilläggstjänst; BNI-abonnemang Returpapper. Förändringen innebär att fastighetsinnehavare till flerbostadshus och verksamheter har möjlighet att välja BNI-abonnemang för Returpapper/kontorspapper enligt nedanstående förslag till ny taxa.

Hämtningsavgift för BNI-abonnemang Returpapper (inkl moms)	13 ggr/år	26 ggr/år	52 ggr/år	104 ggr/år
Kärl 190 l	490	975	1 950	4 875
Kärl 370 l	730	1 465	2 925	7 315
Kärl 600–660 l	1 465	2 925	5 850	-
Bottentömmande behållare max 5 kbm	4 500	9 000	18 000	-
Containerhämtning max 8 kbm	10 900	21 700	43 500	-

I hämtningsavgiften för BNI-abonnemang i ovanstående tabell ingår dragavstånd eftersom den varit integrerad i de befintliga FNI-tjänsterna och det är för komplext att separera de kostnaderna i en hämtningsavgift och en dragavståndsavgift i samband med den konvertering till BNI-abonnemang som behöver göras under 2022. Behållare för bottentömmande hämtning tillhandahålls av abonnenten. Vid containerhämtning tillhandahåller abonnenten behållare alternativt hyr behållare av Förbundet.

Befintliga FNI-tjänster för Returpapper som är registrerade hos VafabMiljö kommer under 2022 att konverteras till ett BNI-abonnemang för Returpapper enligt gällande taxa. Arbetet med att lägga över befintliga tjänster till BNI-abonnemang kommer att ske enligt en särskild konverteringsplan. En avisering kommer att gå ut till de fastighetsägare som berörs 1–2 månader innan konverteringen genomförs.

När konverteringen är genomförd börjar taxan för BNI-abonnemang Returpapper gälla. Nya abonnemang för Returpapper inom insamlingsområdet startar senast 3 månader efter beställning. Möjligheten att välja abonnemang Returpapper kan komma att börja byggas ut i fler kommuner om förutsättningarna finns redan under 2022.

Småhus och fritidshus med enskild hämtning

Småhus och fritidshus med enskild hämtning har möjlighet att beställa hämtning av Returpapper vid fastighet genom budning enligt gällande taxa för grovavfall.

Småhus och fritidshus med gemensam fakturering och hämtningsplats

För småhus och fritidshus med gemensam fakturering och hämtningsplats via exempelvis bostadsrättsförening eller samfällighet gäller samma regler som för flerbostadshus och verksamheter.

Maxtaxa för andra aktörer som erbjuder insamling av Returpapper

FNI-tjänster som utförs av andra aktörer kan fortsätta att utföras efter den 1 januari 2022 under förutsättning att aktörens BNI-verksamhet är godkänd/auktoriserad av VafabMiljö enligt gällande

regler som beslutats av Direktionen samt att kostnaden för tjänsten inte överstiger gällande taxa för BNI-abonnemang Returpapper. Denna möjlighet gäller till och med 31 december 2023 och gäller även kontorspapper som är kommunalt avfall.

Övriga ändringar

Begreppet hushållsavfall har av formella skäl ändrats till kommunalt avfall alternativt avfall under kommunalt ansvar i enlighet med de ändringar som föreslås i Renhållningsordningen.

Inga justeringar av övriga taxor har gjorts, de är på samma belopp som i nuvarande avfallstaxa.

Carina Färm
Förbundsdirektör
VafabMiljö Kommunalförbund

Bilaga 1 Avfallstaxa inklusive prislista